

Σιληνοί συνοδεύουν τον Ήφαιστο, που οδηγεί ο Διόνυσος πίσω στον Όλυμπο. Λεπτομέρεια από μελανόμορφο κρατήρα γνωστό ως «Frapçois», περ. 570 π.Χ. (Φλωρεντία, Αρχαιολογικό Μουσείο).

αδυνάτων και των δυστυχημένων ανθρώπων, και κυρίως των ορφανών παιδιών. Ο Σίλα λατρεύεται και ως «ο κυρίαρχος του ανέμου», μυθολογούμενος ως ο γιος ενός γίγαντα*, που μεταμορφώθηκε σε πνεύμα της ατμόσφαιρας, όταν είδε τους γονείς του να σφαγιάζονται. Σε συμβολικό επίπεδο, ο Σίλα αποτελεί προσωποποίηση του χρόνου και της λογικής και θεωρείται ως η μυστική εσωτερική δύναμη της ανθρώπινης φύσης.

E.L.D.

Σιλβάνους (Silvanus). Ρωμαϊκός θεός του δάσους (το όνομά του είναι παράγωγο του λατ. *silva*= δάσος), λατρευόμενος ως προστάτης της χλωρίδας και της πανίδας. Αντιστοιχεί στον ελληνικό Πάνα*, με τον οποίο έχει και κοινές παραδόσεις για πρόκληση πανικού στους εχθρούς των πιστών του σε πολεμική αναμέτρηση.

Σιληνός. Φαλλικός* δαίμων*, ανθρωπόμορφος, με δευτερεύοντα χαρακτηριστικά αλόγου (αυτιά, ουρά, οπλές, βλ.λ. *Σάτυρος*). Από αυτόνομες και ανεξάρτητες μορφές οι Σιληνοί αρχίζουν από τα μέσα του 6ου αι. π.Χ. να γίνονται πρόπολοι, συνοδοί του Διόνυσου*, *θιασάται*. Ο κύνθαρος, το ποτήρι του κρασιού, γίνεται βασικό χαρακτηριστικό τους. Σαν τροφός του Διόνυσου παρουσιάζεται ο Σιληνός στο *Διονυσιακό* του Σοφοκλή και στον *Κύκλωπα* του Ευριπίδη. Στο επόμενο στάδιο εξέλιξης παρουσιάζονται ως *κωμασταί*, ως δαιμονικά αρχέτυπα του *κωμού*, με τα χαρακτηριστικά των μεθυσμένων, και συμμετέχουν στα βακχικά *όργια* μαζί με τις Μαινάδες*, αποτελώντας το αρσενικό μέρος του διονυσιακού θιάσου. Σταδιακά οι Σιληνοί εξανθρωπίζονται περισσότερο και στα σατυρικά δράματα τονίζονται οι κατώτερες ιδιότητές τους,

παρουσιάζονται δηλ. τιποτένιοι, λάγνοι, θρασύδειλοι, άχρηστοι, γελοίοι, μέθυσοι, όμως δεν χάνεται τελείως η παλαιά φυσιογνωμία του σοφού Σιληνού. Στο ίδιο το σατυρικό δράμα που καθιέρωσε τη διάκριση Σιληνών-γέρων, Σατύρων-νέων (πρβλ. λ. *Σάτυρος*) ξεχωρίζει η μορφή του Παπποσίληνου, που χαρακτηρίζεται από εξαιρετικές διανοητικές ικανότητες.

Πολλά έργα τέχνης είναι εμπνευσμένα από τη μορφή του Σιληνού. Σημειώνονται το γλυπτό του J. Daίου, πριν από το 1902 (Παρίσι, Πάρκο Λουξεμβούργου) και οι γραφικοί πίνακες του Ρούμπενς, 1618 (Μόναχο, Πινακοθήκη), 1620 (Λονδίνο, Εθνική Πινακοθήκη) και του van Dyck, πριν από το 1621 (Δρέσδη, Πινακοθήκη).

Γ.Λ.

Σιμιγκί (χουρριτ. ⁶*Si-mi-gi* και ⁴*UTU*). Χουρριτικός θεός του Ηλίου, λατρευόμενος, όπως και στη Μεσοποταμία, ως κατώτερος του σεληνιακού Κουσουχ*. Επηρέασε καθοριστικά την ηλιακή λατρεία στην Ανατολία (βλ.λ. *Ισάνου*, *Σιβινί*, *Τιουάζ*).

Σιν (σομερ. και ασσυροβαβυλ. ⁹*NANNA* και ⁴*30*, ασσυροβαβυλ. ⁴*Sin*, υεμεν. *SYN*, *Sin*). Ασσυροβαβυλωνιακός θεός της Σελήνης, ο οποίος διαμορφώθηκε κάτω από την επίδραση του σομεριακού ομολογού του Νάννα*.

Μετά τα νεοσομερικά χρόνια ο Σιν πήρε τη θέση του Ενλίλ* κυρίως επειδή η σύγκρουση του μονοθεϊστικού με το πολυθεϊστικό ιερατείο εκφράστηκε μέσα από την ιδεολογική αντιπαράθεση μεταξύ Ασοούρ* και Μαρδούκ*. Η λατρεία του απέκτησε περισσότερη σημασία στο μεσοποταμιακό Βορρά, όπου ο ναός του στο Χαρράν ήταν ουσιαστικά πολιτικό ίδρυμα προβολής της σε-

ληνιακής ιδεολογίας εντός και εκτός της Ασσυρίας, αποκτώντας έτσι μεγαλύτερη βαρύτητα από τον άλλο πανάρχαιο ναό του Νάννα-Σιν στην Ουρούκ. Στα μέσα ασσυριακά χρόνια το ιερατείο του Σιν στο Χαρράν είχε στα χέρια του τον πλήρη πολιτικό σχεδιασμό. Τότε το ασσυριακό ιερατείο του Χαρράν διέδωσε τον μεσοποταμιακό πολιτισμό μέσα από σεληνολατρικό βέβαια πρίσμα στους ως τότε απαίδευτους Ινδοευρωπαίους ηγεμόνες των χουρριτικών κρατών Μιτάνι και Χανιγκαλμιάτ. Αυτό χρησίμεψε στην αποτύπωση των χαρακτηριστικών του Σιν σε ανατολιακούς θεούς. Έτσι ο χουρριτικός Κουσουχ*, ο χαττικός Κασκού*, ο χεττιτικός και λουβιτικός Άρμα* ήταν σε διαφορετικό βαθμό αντίγραφα του Σιν και επηρέασαν διαδοχικά τη διαμόρφωση των ομολόγων ουραρταϊκών, νεοχεττιτικών, φρυγικών, λυδικών και λυκικών θεών. Το ιερατείο του Σιν στο Χαρράν μετέβαλε για πάνω από τρεις αιώνες το χουρριτικό στρατό σε θώρακα της ασσυριακής γης και κήρυκα του μεσοποταμιακού πνεύματος και του ασσυριακού μονοθεϊσμού στη Χαναάν και την Ανατολία. Σ' αυτό το ιερατείο οφείλεται η αναγέννηση της Ασσυρίας στα χρόνια του Τουκουλιτί-Νινουρτά Α' και, προ πάντων η μέχρι τότε διατήρηση της αυθεντικής μεσοποταμιακής πολιτισμικής κληρονομιάς.

Στα νεο-ασσυριακά χρόνια ο Σιν νοήθηκε ως «Κύριος του Στέμματος», ανώτατο έμβλημα του Ασοούρ και του κάθε Ασσυρίου ηγεμόνα καθιερώθηκε ως κύριος της μαντικής και των χρησμών και περιγράφηκε ως «αποφασίζων περί του περωμένου».

Το κύριο χαρακτηριστικό του Σιν στα σαργωνιδικά χρόνια είναι ίσως μοναδικό στην παγκόσμια μυθολογία: είναι ένας «μονίμως εν κινδύνω ευρισκόμενος θεός!». Αυτό το χα-

ρακτηριστικό σχετίζεται με τη μοίρα του ίδιου του ασσυριακού λαού, ο οποίος έμελλε να διασκορπισθεί. Από αυτό το σημείο ο Σιν συνδέθηκε με μεσσηνιακές διδασκαλίες για «πλήρωμα του χρόνου» κλπ. (βλ.λ. *Ετάνα*, *Νινουρτά* και *Σαρδανάπαλος*).

Κατά τα νεο-βαβυλωνιακά χρόνια ο ναός του Σιν στο Χαρράν ήταν το κέντρο ενός μικρού πυρήνα μονοθεϊστικού βαβυλωνιακού ιερατείου και ηχούσαν περιέργα οι επικλίσεις αναμονής του Σαρδανάπαλου στα χρόνια του Ναβουχοδονόσορα! Από εκεί ο Σιν διαδόθηκε στους Αραμαίους και με τη μεσολάβησή τους στους Άραβες, τους Υεμενίτες και τους Καταμπανίτες (προϊσλαμικό Χαντραμάουντ), όπου ήταν ένας από τους κύριους θεούς του κράτους στους τελευταίους προϊσλαμικούς αιώνες. Ο Σιν λατρεύτηκε και στην Αξώμη (χριστιανική Αιθιοπία) παράλληλα με το χριστιανισμό, και το ασσυριακό σύμβολο της Ημισελήνου διατηρήθηκε στους Αχαιμενίδες και τους Αρσακίδες, ενώ στα τελευταία σασανιδικά προϊσλαμικά χρόνια αποτέλεσε το κύριο σύμβολο του περσικού στέμματος. Η ιδεολογία του Σιν παραδόθηκε και στο Ισλάμ και διατηρήθηκε στο πλαίσιο της αστρικής θρησκείας των Σαβαιών ως τις αρχές τους 20ού αιώνα.

K. ΜΕΓΑΛΟΜΜΑΤΗΣ

Σινάα (Sinaa). Το σαρκοβόρο θηρίο, που οι Γιουρούνα της ηφριοχής του ποταμού Ξινγκού της Βραζιλίας θεωρούν ως πρόγονο της φιλής τους. Ο Σινάα μυθολογείται ως γιος ενός τεράστιου ιαγουάρου και μιας θνητής γυναίκας και πιστεύεται ότι πατέρας και γιος είχαν τα μάτια τους στο πίσω μέρος του κεφαλιού τους. Κατά τους Γιουρούνα, ο Σινάα αναγεννάται, όταν γερνάει, αποβάλλοντας το δέρμα του, και έχει τη δυνατότητα να καταστρέψει τον κόσμο, ρίχνοντας το μεγάλο διχλωτό ξύλο, που συγκρατεί τον ουρανό στο στερέωμα.

Σινίς. Βλ.λ. *Θησεύς*.

Σινουχέ (αιγυπτ. *Sinwḥ*, *Sinuhe*). Αιγυπτιακός ήρωας και πρωταγωνιστής ομώνυμης μυθιστορηματικής διήγησης διδακτικού χαρακτήρα, συνθεμιμένης στα χρόνια του Μέσου Βασιλείου. Η ιστορικότητα του Σινουχέ δεν έχει αποδειχθεί, σύμφωνα με τη διήγηση όμως θα ήταν ανώτατο διοικητικό στέλεχος και ευνοούμενος του Αμενεμχάτ Α', που όταν πληροφορήθηκε το θάνατο του φαραώ, διέφυγε στο Ρετσενού (Λίβανος), προφανώς για να αποφύγει την εκδίκηση των εναντίον του δυνάστεων. Οι περιπέτειες ενός Αιγύπτιου στη Χαναάν και η μετά από χρόνια επιστροφή και δικαίωση του συνθέτουν ένα έπος, που πολλά θέματά